

-
5. Екстрасенсорне сприйняття: Вікіпедія: Вільна енциклопедія: URL : <https://w.wiki/8m89> (дата звернення: 07.01.2024).
 6. Науковий вісник публічного та приватного права : збірник наукових праць. Випуск 6. Т. 2. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2020. С. 288-293.
 7. Гусева В. О. Використання результатів одорологічного дослідження як доказів у кримінальному провадженні. *Право і безпека*. № 3. 2015. С. 68-71.

УДК 343.9

Груздь О. І.,
*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри організації досудового розслідування
факультету № 1 Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ,
alexander.gruzdd@gmail.com;*

Козинець А. О.,
*курсант факультету № 1
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ*

АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ НА ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

В умовах широкомасштабного вторгнення країною-агресором національним законодавством встановлені певні обмеження, що стосуються перетину державного кордону. Законодавче регулювання суспільних відносин, що виникають на прикордонних територіях України, постійно зазнавало змін для досягнення та дотримання міжнародно-правових принципів. Еміграція дозволена лише обмеженій категорії громадян, які мають відповідні документи про дозвіл виїзду за межі Батьківщини. Перелік громадян, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації, а також можуть перетинати кордон, визначений статтею 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [1]. Однак є особи з особистою метою, яка буває не зовсім законною та порушують установлений порядок прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України.

Так, яскравим прикладом є ухилення від мобілізації. Кримінально-правова доктрина виділяє такі кримінальні правопорушення, що можуть вчинятися на прикордонні під час дії правового режиму воєнного стану:

1. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України (ст. 332 Кримінального кодексу України (далі – КК України)) [2];

2. Незаконне перетинання державного кордону України (стаття 332-2 КК України).

Однак треба враховувати, що це лише зовнішні вияви більшості кримінальних правопорушень. Велика їх кількість є частиною більш масштабних кримінальних, соціально-політичних, політико-військових явищ та процесів. Тож за випадками протиправного перетинання державного кордону може бути прихована налагоджена діяльність злочинного угруповання щодо незаконного переправлення осіб через державний кордон України, спроби створення штучної міграційної кризи як засобу ведення гібридної війни [3].

Здійснюючи аналіз правових норм кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 332 та 332-2 КК України, можна відзначити відсутність потерпілої сторони, предмета кримінального правопорушення або додаткову ознаку як нелегальний мігрант. Ключовими елементами цих діянь слід вважати спосіб вчинення кримінально караного діяння; осіб, причетних до його вчинення та слідову обстановку, яка відображає та зберігає різноманітну інформацію про конкретну подію злочину. Спосіб вчинення незаконного перетину кордону характеризується вдосконаленням методів та зменшення ефективності роботи правоохоронних органів, що входять до системи МВС.

Правопорушники використовують транспортні засоби (автомобільний або залізничний транспорт), ховаючись серед вантажу або в конструкціях транспорту; перехід пішки або уплав; підроблюючи документи (що, до речі, є додатковою кваліфікацією за статтею 358 КК України); маскування осіб, що здійснюють нелегально інших людей, під іншими персональними даними; використання корупційних зв'язків з органами влади; розширення географії місця вчинення кримінального правопорушення; зміна маршрутів для перетину державного кордону.

У сукупності все це відображає слідову картину, за якою можна визначити локалізацію причинно-наслідкового зв'язку. Слідова картина переправлення осіб через державний кордон – це сукупність відображень дій осіб, причетних до переправлення, і порушників державного кордону від початку реалізації злочинного наміру і до його завершення на території України чи суміжній території (припинення правоохоронними органами) або припинення порушення державного кордону у зв'язку з відмовою від реалізації незаконного переправлення [4]. Сліди на стадії приховування та вчинення будуть як матеріальними, так і ідеальними. Прикладами є фіксація камерами, що встановлені на контрольно-пропускних пунктах та пам'ять осіб, що належать до Державної прикордонної служби України та перебували на той час при виконанні службових обов'язків.

Суб'єктом вищевказаних злочинів є спеціальним, оскільки це конкретна особа, яка підпадає під категорію громадян, яким заборонено

покидати межі території країни, або належить до силових структур України. Активну поведінку таких осіб, що спрямована на цілеспрямоване порушення приписів відповідних нормативно-правових актів щодо встановленого порядку перетинання державного кордону України, слід передбачати з умисною формою вини, яка характеризується метою заподіянням шкоди інтересам держави. Отже, здійснивши аналіз норм, що стосуються розслідування кримінальних правопорушень, визначених статтями 332 та 332-2 КК України, можна дійти до висновку, що лише при наявності слідової картини та суб'єкту/суб'єктів кримінального правопорушення, можливо притягнути до відповідальності винних та виконати завдання досудового розслідування. При цьому слід враховувати тенденцію розвитку методики злочинної діяльності.

Використані джерела:

1. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення: 10.02.2024).
2. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 10.02.2024).
3. Орловська Н. А., Степанова Ю. П. Незаконна міграція як загроза національній безпеці. Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки й оборони України : тези II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 25 листоп. 2021 р.). Хмельницький : НАДПСУ 2021. С. 380–382.
4. Litvin L., Melnyk H. FEATURES OF CRIMINAL CHARACTERISTICS OF VIOLATIONS THE STATE BORDER. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2019. № 7. P. 211–216. URL : <https://doi.org/10.32849/2663-5313.2019.7.38>. (дата звернення: 10.02.2024).

УДК 323.228

Гетьман О. О.,
*аспірант Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
olehhetman@ukr.net;*

Науковий керівник – Москаленко С. І.,
*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
s.i.moskalenko@udu.edu.ua*